

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

РНК ВП. Ч. 8. НЮ-ЙОРК І ДЖЕРЗІ СІТІ, четвер, 11-го січня 1945.

No. 8. NEW YORK and JERSEY CITY, Thursday, January 11, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ П'ЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ

Тел. „Свободи“: BERGEN 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: BERGEN 4-1016

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ПРЕЗИДЕНТ ЖАДАЄ 70 БІЛІОНІВ НА ВІЙНУ В НОВІМ БУДЖЕТІ

ВАШИНГТОН. — Президент пропонує палаті репрезентантів бюджет на новий скарбовий рік, який розпочинається з днем 1. липня. У ньому обраховані федеральні видатки на 1946. рік на 83 біліони доларів, з них на ведення війни має піти 70 біліонів. Усіх видатків має бути 17 біліонів менше у порівнянні з теперішнім бюджетом. Разом з новим видатком, видатки на ведення війни від 1941. р. досягли висоти 450 біліонів. З кінцем бюджетового року 1946. прибутки догори Злучених Держав досягнуть суми \$292-300,000,000.

Предкладаючи бюджет, президент згадав, що адміністрація прилюдних довгів є одним із найважливіших завдань уряду, а для сплати довгів треба вжити прогресивних податків. У бюджеті президент не згадав нічого про те, як довго війна ще може затягнутися, але видатки воєнні уложені так, начеб війна мала перейти поза 1946. скарбовий рік.

До бюджету додав президент ще такі домагання: Щоб теперішню границю довгу поширити, бо потрібні нових позичок; щоб відновити Ленд-Ліз заки теперішній ретиненс покінчиться. Крім цих ще є домагання нових законів.

ПЕРЕДВИБОРЧІ ВИДАТКИ СЮ.

ВАШИНГТОН. — Комітет Політичної Акції Конгресу Промислових Організацій (CIO) і його споріднені організації оприлюднили видатки вчасі останньої виборчої кампанії. Вони досягли суми \$1-327,775. Обі організації підтримували президента Рузвельта у його четвертій кандидатурі на президента. Вони пропонували звіт із передвиборчих видатків конгресовому комітетові.

23 ЛЮДЕЙ ЗГІНУЛИ В РОЗБИТІМ ЛІТАКУ.

МАДІСОН (Спрінгфілд). — Підприємство Пан-Америкен Ерейс потерпіло велику невдачу, коли його літак розбився в пристані Порт оф Спейн у державі Дриніад в Середній Америці, при чому згинули 23 особи. Літак був на службі вже 10 літ і мав за собою рекорд у перебутих милях дороги. Він затону на морю, коли серед темряви пілот намагався знайти летунський майдан. Із 20 осіб вирятувалися лише 7. Споміж погиблих найдено лише 9 небіжчиків. Подобиць досі не проголошено.

ЗМЕНШАЮТЬ ВИРІВ ТОРГОВЕЛЬНИХ АВТ.

ВАШИНГТОН. — Рада Воєнної Продукції отримала дозвіл на виріб нових троків на рік 1945. Як вияснення подали урядовці, що важні воєнні потреби приволоють раду до цього кроку. Крім цього не стає наколісків та інших важних частин до виробу троків.

ЖИДІВСЬКА РОБІТНИЧА ОРГАНІЗАЦІЯ З ПРОТЕСТОМ ПРОТИ КОМУНІСТІВ.

НЮ-ЙОРК. — Жидівський Робітничий Комітет, який об'єднує центральні жидівські робітничі юні, приналежні до Американської Федерації Праці і до Конгресу Промислових Організацій і розпоряджує силою пів мільона членів, виступив із Американської Жидівської Конференції. Як причину виступлення Жидівський Робітничий Комітет подає в окремій брошурі те, що конференція прийняла у свій склад Жидівську секцію Міжнародного Робітничого Ордену. Як сказано у брошурі, цей орден є опанований комуністами і його завдання звернене на те, щоб сіяти незгоду та роздори в робітничих організаціях. У брошурі пригадали теж комуністам, як то вони виступали проти воєнних приготувань Америки вчасі, коли Совети були в спілці з Гітлером. „Жидівський Робітничий Комітет навчився з гіркою досвіду як у жидівських так і нежидівських робітничих організаціях, як то комуністи втираються у робітничі ряди і всюди вносять деморалізацію та руйну“ — сказано в брошурі. А при тім ще додано: „Без вітми муфіла потерпіти кожна організація, яка допустила до себе комуністів“.

НОВИЙ КАРУСО.

БОФАЛО (Ню-Йорк). — Молодий Енріко Карусо, син небіжчика артиста-тенора, розпочав свою співацьку кар'єру як драматичний тенор у виступі в нічній клубі Тавн Барн. Він відспівав деякі оперові частини, а пресові критики помістили фахову оцінку його співу. Молодий Карусо має вже 39 літ. Запитаний, чому він розпочав свої виступи в нічній клубі, він дав таке пояснення: „Я думаю, що як перейду всі труднощі у виступі в нічній клубі, то всі інші виступи підуть мені легко.“

АМЕРИКА ПЕРЕВЕЗЕ 30,000 ДОМІВ ДО АНГЛІЇ

НЮ-ЙОРК. — Наш уряд доставить до Англії 30,000 домів для приміщення робітників та їхніх родин, які потрапили свої жилища вчасі війни налету німецьких бомб. Форен Ікономик Адміністрейшен і Федерал Паблік Гавзнінг Оториті порозумілися, щоб вислати туди вже наперед повироблені частини домів на підставі Ленд-Лізу для допомоги Англії в розв'язці одного з найважливіших завдань воєнної доби. Контракт на закупівлю домів в Америці вимагає заплати \$60,000,000.

Доми будуть лише партерові, однофамілійні, з плоскими дахами. Нараховують, що в нових дімках буде приміщення 120,000 осіб. Вістка про будову домів викликала різні коментарі, бо не властиво цивільна продукція, а не воєнна. Рада Воєнної Продукції внісє, що і в Злучених Державах побудовано яких 800,000 домів для приміщення робітників учасі війни, отже нема нічого надзвичайного в тому, що готові домів висилається до Англії.

СОВЕТИ ДІСТАНУТЬ 60 АМЕРИКАНСЬКИХ КОРАБЛІВ

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвельт виявив, що новий план прохарчування Італії налажений так, щоб на кожну особу припало 300 грамів поживи денно. При цій нагоді теж оприлюднено, що Росія вже дістає від Злучених Держав перевозові кораблі марки Ліберті, а всіх їх має дістати 60. Кожен такий коарбель вартує мільон доларів. Зогляду на критику таного дарунку вчасі, коли вивалені краї не можуть дістати харчів з Америки через нестачу кораблів, воєнний та морський департамент внісє, що цього вимагає конечність. Однак додають, що кораблі будуть передані Советам лише на час війни. Кораблі будуть листи під російським прапором і будуть перевозити матеріали потрібні для ведення війни.

Виявляється теж, що матеріали до Советів будуть перевозити через пролив Дарданелі та через Чорне море, а не через Перський залив та Іран. Для цієї цілі Совети приспособили вже пристані Одесу, Миколаїв та Севастополь.

ЯПОНІЯ БОІТЬСЯ ЗІРВАННЯ З РОСІЄЮ?

СТОКГОЛЬМ. — З того, що сиди приїхала більше число японських дипломатів і газетарів, газети роблять висновок, що Японія передбачує зірвання взаємини Росією. Вона видно збирається оснувати тут свій „пост для підслухування“.

ПЕРЕСИЛАЮТЬ МЕДИКАМЕНТИ ДЛЯ ЧЕХІЙ ЧЕРЕЗ РОСІЮ

ЛОНДОН. — Дипломатична Репрезентація Адміністрації Об'єднаних Держав переслала з Британії літаками 80 скринь медикamentів для чеськословацького уряду через Москву. З Америки вишлеється незадовго ще більший ладунок таких припасів до одного російського порту.

ЗРІСТ ПРОТИ-УРЯДОВИХ НАСТРОІВ У НІМЕЧЧИНІ?

БЕРН. — З Німеччини приїждять замітні вісти. В них може бути дещо пропаганди, бо їх містять самі німецькі часописи; однак швейцарські газети потують їх як замітні показники. За тими вістями, найсонійшою групою спротиву проти нацистичного уряду є комуністи. Вони свідомо йдуть на повалення режиму Гітлера. Певна опозиція до Гітлера назріває серед великих промисловців, що свого часу перейшли були на бік Гітлера. Вони тепер хотіли би вивести Гітлера й в цей спосіб урятувати свої промисли. Понадси силу становлять чужинські робітники, спроваджені до Німеччини від початку війни. В околиці Франкфурта в лісах ховається коло 5,000 чужинців; вони роблять постійну напади на села й фарми.

ФРАНЦУЗЬКІ ГАЗЕТИ ГРОЗЯТЬ СТРАЙКОМ

ПАРИЖ. — Всі французькі газети загрожено урядом, що перестануть виходити, якщо міністер війни не відкличе негайно свого завішення на один місяць часопису „Франс-Суар“. Міністер війни як міністер видавництва завісив той часопис за порушення цензуральних обмежень.

Часопис „Франс-Суар“ мав свій початок у підпільній часописі „Дефанс де Франс“, що почав виходити підчас німецької окупації.

ЛІНЧУЮТЬ ФРАНЦУЗІВ У ВІЗНИЦЯХ

ПАРИЖ. — П'ятнадцять уброєних людей вдерлося до в'язниці в Родесі, в південній Франції, і заставивши заряд в'язниці відкрити собі келії, вивели трьох людей, обвинувачених за співпрацю з Вішівським урядом, на подвір'я й там їх розстріляли. Один з розстріляних був засуджений на смерть правильним судом.

Про інші випадки самосуду доносять з міст: Мобеж, Пуатіє, Бурж і Аль. У всіх випадках самосудці закидують правильним судам повільність поступовання. Міністерство судівництва каже, що осуджування таких людей не може йти скорше, бо прецінь у Франції тепер жле 18,700 осіб на суд за співпрацю з німцями.

НАЦІСТИ ЗАБИРАЮТЬ ОДІННЯ

БЕРН. — Нацистичний уряд оголошує, що німецький „фольксштурм“ потребує нагло одіння й визнає нарід віддавати всяке можливе одно.

ОБСАДЖУЮТЬ ДОРОГИ МІНАМИ. — Американські сапери, не зважаючи на студії та сіни, закопують міни вздовж доріг, який, як надіються, будуть переїжджати німецькі троки та тенки. Сцена знята в часі, коли німці наступали на просторі Люксембург—Бельгія.

АМЕРИКАНЦІ ВИСІЛИ НА ГОЛОВНИЙ ФІЛІПІНСЬКИЙ ОСТРОВ

ГОЛОВНА КВАТИРА АМЕРИКАНСЬКИХ ВІЙСЬК НА ФІЛІПІНСЬКОМУ ОСТРОВІ ЛЕЙТЕ. — Американські війська висіли на Лусон, найбільший остров Філіппинів, на котрому знаходиться столиця Філіппинів Маніла. Висіли вони у вівторок в пів до десятої години рано й відразу всадовилися на чотирох позиціях й південно-східного побережжя заливу Лінгайена. Від одної з тих позицій, що знаходиться коло Сан Фабіану, до столиці Манілі сто миль.

Війська висаджено на Лусон під особистою командою генерала Догласа МекАртура. Висадження попередило страшне бомбардування побережжя, на котрі малоса висадити війська, з воєнних кораблів та літаків. Американський комунікат каже, що висадження військ було для японців несподіванкою, хоча вони робили через кілька днів завзяті заходи проти американських кораблів. В цій гармаді, що висаджувала війська, було коло 800 кораблів. Певне число цих кораблів вогор затопив, але й він самий потерпів поважні втрати в своїй воєнній і торговельній флоті; ворогові збито 79 літаків, розбито малу субмарину, два нищителі й кілька інших кораблів. При висадженні військ на Лусон їх закривали літаки генерала Кенія та кораблі адмірала Кінкерда, кораблі адмірала Галсія помагали з віддалі.

Каже генерал МекАртур у своїм комунікаті: „Головний рішальний бій за звільнення Філіппинів й за опанування над південно-західним Пацифіком вже почався.“ Само висаджування вояків на остров Лусон відбулося без втрати в людях. Спротив ворога був дуже малий. Ворожі прибережні батареї робили великі гармати з кораблів Семої Флоту ще, поки почалося висаджування військ. Висаджені війська негайно почали свій наступ вглиб острова.

ПІДПІЛЬНІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПОМАГАЮТЬ АМЕРИКАНЦЯМ НА ЛУСОНІ

Генерал Карльос Лейте каже, що на острові Лусоні існують добре зорганізовані філіппінські підпільні організації, що певно помагють американцям у їх окупації острова.

ШИРОКІ РЕЙДИ ПО ЯПОНСЬКИХ ПОСЛОСТЯХ.

Одночасно з висадженням війська на Лусон американці вели широку розгалужені рейди на ворожі позиції. Літаки з американських літаководів вдарили великою силою на Формозу й острови Рюкю. Кілька бомбовиків знову бомбардувало японську столицю Токіо.

Острови Рюкюзи це важна група островів, що немовби нанизаним рядом на подудіє від головних островів Японії. Від американського рейду потерпіли найбільше острови Ішігарі й Міяко.

КИТАЙЦІ ДОБУЛИ ТРИ ПРИБЕРЕЖНІ МІСТА.

ЧУНКІНГ. — Китайські війська, відтяти японським коритарем від західних баз, добули від ворога три прибережні міста на побережжю провінції Чінту. Одно з тих міст, Сіангу, лежить на побережжю в залив між Китаєм і Формозою.

НІМЕЦЬКИЙ КЛИН ПЕРЕНІМАЄТЬСЯ В ЗАПАДНІЮ ДІЛЯНЦІ.

ГОЛОВНА КВАТИРА АЛІАНТСЬКИХ ЕКСПЕДИЦІЙНИХ СИЛ. — Клин, що його німці починали вбивати в окуповану аліантами Бельгію два тижні тому, збито вже аліантськими військами до того, що він просто став западнею для самих німців.

Піхота й панцирні війська Першої Американської Армії зводять тепер завзяту бої з німцями в північній частині цього клина. Ці бої тим замітні, що йдуть вони серед страшної снігової бурі. Американська Перша Армія посуналася проти ворожого спротиву на дві милі наперед двацять миль широким фронтом. Третя Армія почала новий наступ на північ від Бастонь та звузила віддалі від Першої Армії до 9 миль. Ворог далі відступає в Алзациї.

Ворог видно розуміє своє критичне положення, бо вже почав в різних відтисках клина стягати свої воєнні матеріали. Зрештою німецьке радіо вже каже, що Рундштедт може як цього зайде потреба відступити на приготувану лінію Зигфрида.

ВІДЗНАЧЕННЯ ГЕНЕРАЛА БРЕДЛІЯ.

Генерал Айзенговер дав відзначення генералові Бредлієві за його заслуги на бельгійському фронті. Генерал Бредлі заявив при тій нагоді, що величезні втрати, які німці понесли в Бельгії, причиняються до скорочення війни.

ЧЕРВОНА АРМІЯ ДАЛІ ЗМЕНШУЄ НІМЕЦЬКУ ТЕРИТОРІЮ В БУДАПЕШТІ.

ЛОНДОН. — Панцирні частини Червоної Армії відбили німецькі атаки здвож північного берега Дунаю та загнали німців на віддалі півчверта милі від Комарна, важного чеськословацького залізничного узла.

ШУКАЄТЕ ПРАШ? — Наперед погляньте на оголошення нових робіт у „Свободі“.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRYANT 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Подписное число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	\$7.00	One year	\$7.00
На шість місяців	\$3.75	Six months	\$3.75
На три місяці	\$2.00	Three months	\$2.00
Число з суботи (з англійською частинкою):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	\$2.50	One year	\$2.50
На шість місяців	\$1.50	Six months	\$1.50
На три місяці	\$0.80	Three months	\$0.80

В Джерсі Ситі і Заграниці: Foreign and Jersey City Rates:

На рік \$10.00 One year \$10.00

На шість місяців \$5.25 Six months \$5.25

На три місяці \$2.75 Three months \$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

А джаб після війни?

Хоча більшість послання президента Рузвельта до конгресу й американського народу відносилася до справи ведення війни й справи мира, себто до заграничних справ, а справі забезпечення добробуту після війни присвячено тільки незначну частину послання, всеж таки якраз ця частина найде широчезний відгук серед громадянства, бо це є справа, що зачіпає до живого подавляючу більшість громадянства.

До того президент Рузвельт не старався зовсім поменшати значіння цієї справи. Протинно він доклав до свого боку всіх старань, щоби вагу цієї справи підчеркнути й її добре вбити в свідомість громадянства. В тій цілі він заговорив про так звані "секонд бил оф райтс" (другу літту прав), натякуючи цим на перший список прав, тобто на ту формальну декларацію основних засад уряду й основних прав одиниці, що стала основним каменем британської конституції, а посередньо й конституції інших країн. Президент сказав, що найважливішим правом на цій новій лісті є право кожної людини до позитивного й полплатного джабу. Між іншими правами на цій лісті є право мати пристойний дім. Далі право до освіти, право лікарської опіки, право до суспільного забезпечення, право до приходу з фарми. І дав президент до зрозуміння, що ці права мають бути не тільки на папері, бо, сказав президент, федеральний уряд має дивитися за тим, аби ці права стали дійсністю.

Коли президент згадав цю дійсність, то й нам треба поглянути твердими очима на цю дійсність. Що пересічному чоловікові в Америці, передусім такому, що не має більшого покладового капіталу або зовсім забезпеченого бізнесу, програма президента Рузвельта про цю нову літту прав людини промовляє до серця, розуму й волі, нема найменшого сумніву. Однак, ніде правди діти, одночасно в Америці є ще багато могутніх груп, яким таке забезпечення людей не тільки зовсім байдуже, але навіть виглядає протинним їх інтересам; це люди, які привикли, що для їх інтересу найкраще, як більшість американського народу представляє собою економічно незабезпечену масу.

До якогось часу таке наставлення було зовсім зрозуміле, бо в Америці було багато незнатих піль людської діяльності; на цій основі й виробилася тут навіть певна суспільна філософія. Однак, тепер ці часи в Америці вже покінчилися, і американська суспільність мусить забезпечити людину економічно, якщо Америка не має перейти через глибокі, коштовні й болючі суспільні потрясіння. Та люди, яким доля була більше прихильна, цього не хочуть зрозуміти, і вони далі засліплено противляться кожному суспільним переминам, які пропагують суспільно далекоглядні люди в роді президента.

Ось чому на плечі людей, свідомих нових потреб суспільних, спадає тепер обов'язок виробити в Америці явну й активну публічну опінію в користь другої лісти основних прав людини.

Ленд-Ліз для Советів

Вже від сімох місяців Америка постачає Советам воєнні апарати, гарчі, ліки і т. п. на підставі Ленд-Лізу, але без підпису дальшої угоди ("протоколу"). Новий протокол, уже четвертий з черги, мав бути підписаний на 1945 рік в минулому році; але його не підписано, бо Совети жадають доставки таких матеріалів, які потрібні більше на воєнний час, ніж на ведення війни. А також ще з цієї причини, що не знають, який вжиток зробити з воєнних матеріалів, висланих до Советів, коли війна з Німеччиною нагло скінчилася.

Вашингтонські високо-поставлені урядовці твердять, що советські замовлення з Ленд-Лізу на рік 1945. так виглядають, начеб це були вже повоєнні замовлення і то на великі розміри. Первісна програма Ленд-Лізу передбачувала висилку криму до Советів на рік 1944-1945 вартості 2 біліони доларів. Все те мали бути виключно воєнні матеріали. Між ними, що правда, мали бути теж і відповідні машини, навіть і тяжка машинерія та знаряддя. Там були літаки, амуніція, троки, військові авта й харчі.

Від початку існування угоди під назвою Ленд-Лізу із Советами, отже від жовтня 1941 р. до кінця червня 1944 р. Злучені Держави вивезли до Росії продуктів вартості неповних 6 біліонів. Із цього в першій половині 1944 р. вивезено добра вартості понад півтора біліона доларів.

Тому, що американський і советський уряд не могли погодитися на умовини "четвертого протоколу", що кінчиться в червні 1945 р., а також тому, що війна проти Німеччини нахилилася, так сказати, у кінцевій стадії, треба було постачати Советам ще дальше воєнні матеріали без підписання протоколу. Але справа так затягнулася, що урядовці в столиці не вірять, щоб можна було наладити непорозуміння між Америкою й Советами звичайною дорогою. Вони цього погляду, що це хіба вдасться наладити аж часі особистої розмови президента Рузвельта із маршалом Сталіним, коли вони незабаром зідуться.

Урядовці загалом приходять до висновку, що дальші постачання матеріалів на підставі Ленд-Лізу повинні обійматися умовини лише на 6 місяців з усіми Аліантими, замість на підставі цілорічних умов, як це досі було. Це тому, що війна в Європі може покінчитися несподівано.

Коли достави на підставі Ленд-Лізу розпочалися перед трьома роками, Америка вислала Аліантам без розбору все, що Аліанти жадали, на

скільки лише Америка могла зробити. Та згодом американські урядовці почали приглядатися, нащо ці матеріали потрібні, і почали наглядати, щоб лише строго воєнні матеріали перевозили в Європу, а такі, як от машини до верчення землі для видобування нафти, чи щось інше подібне, почали стримувати, бо це мирові предмети. Отже таке сталося теж і з матеріалами, що їх жадали Совети. Між Америкою й Советами йшли тихі переговори, щоб не допустити до їх розбиття і через те не перешкаджати воєнним операціям, але останніми часами навіть і переговори застановлено. Представники промислу просто зажадали, щоб наперед підписати "четвертий протокол", бо інакше не можна буде навіть думати про достави продуктів на мирні часи.

Найновіші російські запити щодо постачання продуктів

Микола Чубатий.

Нинішня політика Советів судпроти України

1.

Настерливе, консеквентне й тверде домагання Советів окупувати Західну Україну, українську Буковину та Басарабію насуває питання, чому Советам так дуже залежить на влученні тих українських земель до Советської Росії. Бож у байку "про визволення України" чи теж білорусів нині вже навіть діти не повірять!

Способність зліквідувати українську небезпеку.

Окупація українських земель Советською Росією має одну діля — зробити українське питання своєю внутрішньою справою та довести до того, щоб визволення України перестало бути справою міжнародного характеру, якою то справою воно є ще тепер. Тим самим теж дається пояснити бажання Советів зробити з Польщі та з Чехословаччини своїх сателітів, що у всіх справах своєї внутрішньої політики малиб радитися Москві, як їм треба поступати. А це прямує до тієї самої цілі, щоби польська чи чеська політика судпроти тих держав, решток українців, що з кончею мусять лишитися поза границями Советського Союзу була теж на сто відсотків советська.

Іншими словами, Совети зазісали цю війну використати на це, щоб основно покінчити з українським питанням, яке погрожує розбиттям Советської Росії. Для баламучення, а радше для успокоєння сумління світа, большевики пускають

мають уже чисту марку мирових продуктів. Советські агенти хочуть дістати з Америки матеріали вартості трох біліонів доларів у перших роках по війні. Однак американські промисловці хочуть знати, на які замовлення можуть вони рахувати в післявоєнних часах і тоді щойно вони згодяться дати крам, потрібний ще тепер. Деякі урядовці твердять, що Росія рішиться на висоту замовлень в Америці щойно тоді, як буде знати, що вона стане з Німеччини. Предмети, які Росія хоче дістати з Америки, сягають від електричних генераторів для будови водних стацій для виробу електрики, аж до фармерських та нафтових машин, а далі до залізничного в'язу й харчів. Хоч Росія хотілаб усе те дістати якнайкорше, то Америка має свої плани й обмеження на вивіз сировини та фабричних машин. Знов найновіша політика Ради Воєнної Продукції така, щоб дозволити на вивіз лише таких матеріалів, які надаються лише до ведення війни.

країни, зеднують їхню прихильність для великодержавної політики свого краю. Нині крім преси є ще ціла низка прелегентів, професорів та політиків, що таку саму роботу ведуть нерідко під плахию наукової безсторонності. Безпосередньо вони так само працюють для своєї держави, а носередно для Советів. Для прикладу наведу ролю англійця професора Перса, що подорожує по Америці та веде просветський пропаганду. Про Росію та про українські землі все говорить як про такі, що їх він пізнав власними очима, тому видає осуди безсторонні з науковим підходом. Як спецвід російських справ на мітингах серед найкращої аудиторії, духової американської еліти, оповідає, наприклад, така відкриття його власних очей, що в Галичині живуть "російські" голодні селяни, які морем о-кружають двір польського лана — експлуататора села. Чесні американські люди слухають таких оповідань (про російських селян в Галичині) та зі сьвятим переконанням говорять про священне право Росії до Західної України.

Чи думаєте, що такий шановний професор не знає, хто живе в Галичині на селі та яке то "хлоске" море окружає фільварок польського лідича? Він знає досконало, що це українські селяни, що дишать до Росії не меншою ненавистю як до польського лідича експлуататора. Однак він говорить про російських селян в Галичині, щоб помагаючи Росії здобувати прихильність для своєї англійської імперії.

Зрештою українська проблема нині дуже дразлива в Америці, сказав авторови тих стрічок широк американець професор, зрештою людина свободолюбна та щирий прихильник визволення поневоленіх Росією народів. В недільнім огляді книжок, Нью Йорк Таймсу з дня 23 грудня появилася оцінка відомої книжки Чемберліна "Юкрейн ей собербдт нейшен". Критик зачинає свою оцінку ствердженням окремої відваги автора "плісти проти струї", що нуртує нині крізь Америку. І дійсно нині в Америці тільки люди з виїмкою цивільною відвагою беруться писати про Україну, про придоптану Червоною Росією націю.

Одним словом Совети та тисячі їх прихильників з переконання та без переконання ведуть по цілому світі по мистецтві продуванню пропаганду, щоби витворити переконання в світі, що немає якоїсь спірної української проблеми в Європі; вона вже полагоджена Советами на задоволення українського народу. Натомість на українських землях ведуть Совети таку політику, що ясно прямує до знищення українського народу як нації, як господаря української землі.

Які плани мають Совети судпроти України?

Україна це все таки найбагатша провінція Советської Росії, найбільше вартісна для будови російської імперії. Тому Совети постановили викінчити політику царів судпроти України, яку започаткував цар Петро I, перший погромщик вольностей України. Цілі царів, білих та теперішніх червоних, є зробити з українського народу етнографічну масу без політичних аспірацій стати колинебудь політичною нацією навіть у союзі з Росією. Росії червоної чи давній царській, треба української землі, її великих багатств, треба її українського Чорного моря; однак їй не треба українського народу, не тільки як господаря власної землі, але навіть як співгосподаря.

Хто оглядає советські нові фільми, призначені для спеціальної пропаганди, як "Україна в огні", то спостеріг, що там немає інтелегента українця, хоч би навіть комуніста. Немає там і українського політичного лідера. Є тільки українська хлопська та пролетарська мійська маса. Сама біднота, яка раз тішиться з російського володіння, не знає чого, другий раз заводиться і шльохає на приказ губернатра-москвича Хрущева. Однак не видіти там ні українця вченого, ні інженіра, ні генерала; все москвичі. Всього провід України говорить про російську, сіра маса калічить українську мову російським воляпюком або по українськи тільки співає.

Червоним росіянам така Україна потрібна. І до такої України вони прямують. Таку Україну можна тоді тільки мати, коли ціла українська земля опиниться під оком їх червоної поліції. Тоді націоналістичні самостійники Західної України можна буде вистріляти, інтелегенцію розігнати або стероризувати, а селянський та робітничий актив в українському національному житті розпрошити по Сибірі чи Туркестані. Недавні донесення з Палестини саме про такі речі говорять; про арешти біля двадцять тисяч українського національно свідомого активу та про масове переселення західних українців до Азії.

Радянські люди, радянський народ.

Переслідуванням та винищуванням українського активу Совети мають на цілі позбавити український нарід, в останнім часі зокрема західних українців, тої рушійної сили, що робить з них націю, а не безвольну етнічну масу. По винищенню того найбільшого нарісного в національному житті елементу, безвольну та неактивну українську масу Совети лишать на місці та стануть її переробляти на "радянських людей". Під тим оглядом большевики тільки розумніші від царської адміністрації, хотай прямують до тієї самої цілі. Тому вони більше о-сторожні та числяться ще зі своєю традицією недавньої боротьби за визволення України. З тої причини большевики лишили ще українську мову в сільських школах, дозволяють ще Україні називатися Україною, а українським людям українцями, але рівночасно вже йде пропаганда за називанням українців "радянськими людьми", українського народу "радянським народом". Але радянським народом є теж москвичі, отже виходить, що це одно й те саме — один народ. Нині він є радянський народ, бо не переходова назва, яка сама спліне та лишиться "адій руський народ". Цілком так як за царату.

(Докінчення буде)

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС "СВОБОДА".

ОЛ. ЛУТОВИЙ. Права автора застережені.

В КІГТЯХ ДВОГОЛОВОГО ОРЛА

ПОВІСТЬ З ЧАСІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ

У ДВОХ ЧАСТИНАХ

(Перший том трилогії "Огнем і Кров'ю")

110)

Важко ранені, стогнучи і кленучи все на світі, корчилися в муках, виниюючи того чи іншого кінця бою. Жаль було бойових товаришів, та... Не можна послати на смерть ще більше людей, щоб підобрати важко поранених. Підобранням їхніх мук не вкоротиться. Суворі закони війни не передбачують розему зброї для склепання терпіння ранених. Обопільна згода настає тільки тоді, коли на побоевищі загинув велике число трутів і живі не можуть витримати млісного смороду мертвих. За годин чотири-пять по-вбитих позакопують і знов ко-

ми. Ворог поносив страти, місце вибухів займали свіжі білці. Зближувалися до шляху вперто і послідовно, з німешкою методичністю. Спішна гусарська лава привітала піхоту огнем і змусила її залягти. На південному крилі видно свіжа ворожа кінна частина гналася без упину. Вже проскочивши місток гурти гусарів кинулися ворога затримати, але сили були заподоті. Кулемети Отаманенка й Петра заокотили по кінноті через річку. З цього скористав ворог під селом. Обстрілюючи на бігу з автоматів останніх їздців, підбіг кроків на сотку до гусарських кулеметів. Їздиці ледви встигли підхопити кулеметчиків і проскочити через міст. Оба Максимі дісталися ворогові.

Слідом рознесено міст піроксіліновими шашками. Тепер всею силою обрушилися на ворога. Завязався ще один бій, та гусарам на поміч деталі вже заїзські полки зі старим О-

леничем на чолі. До Паволоцького підскакнувши Оленці відрапортували, що Борову заняли вже фронтови російські частини. Піхота йде заняти позиції здовж річки, за яку гусари мало не пів дня кривалися. В Боровій і околицях улані й дивізія Тинячківська захопили чотири гармати й соток три полонених. На остан-сарів сказав це, що в Росії новий верховний головнокомандуючий, цар Микола, а Дидла — Глазковерх, Микола Миколаєвич пішов на кавказський фронт. Щойно по рапорті Паволоцький почув, що з боку у нього сльиває кров. Підхав так само скривавлений Люд-иканов, куля застрягла йому в м'язах шокі, з пробитою ногою приштукувався Дараган, з обв'язаною головою Неми-

*) На тієї річці устійнявся фронт до літа 1916 року.

*) Дидла — довгий на зріст при-дуркуватий Ялоп. Так сказав "ти-дузували" між собою Миколу Миколаєвича кінні старшини за зріст і за здібності.

рич, з рукою на перевязці Алі-беков... Підіждали й підходи-ли покровавлені князі й графи третьої сотні, молоденські кор-тежі і поважні штабс-ротмістри, артилеристи й гусари. Тут же на шляху відкрито перевязоч-ний пункт. Улані між тим да-леко погналі влізлого во-рога.

У часі перевязки рана Паволоцького оказалась — пусто-вою — прострілено м'язи у бо-ці. Пригадав про очайдушну кулеметну чвірку. Йому ска-зали, що всіх захоплено у о-станній хвилині поранений у-цілів тільки один Яценко. І найшов їх коло сагітарних лі-нійок. Шелеста поранено в плече, Отаманенка в бік і в-ишню. Найтяжче поранено ва-хмістра Волосенка, в ногу, в бік і куля пробіла його на-скрізь нижче живота. Шелест і Отаманенко слабо уміхався, коли Паволоцький підійшов до-них. Петро маячив у високій

гарячці, кливав матір, дівчину й його, Паволоцького...

— Як з ним? Виживе? — спитав ніби байдужо полко-вого лікаря Орлова, що захо-рився коло безпритом-ного.

— Не можу певно сказати, — розвів той руками. — Цих дві рани пустякові. Але рана в жи-віт задана. Він либонь ле-жач довго вже поранений... Пробитий мочевий міхур, моч виллялася... Як що не пробито кишків, може й виживе... У всьому разі полегить у госпи-таль місяців з десять, або й рік.

— Старайтеся вдержати його при житті, — сказав Паволоцький прохаючо. — Його і його товаришів відвага вряту-вала нашу бригаду...

— Робитимемо все, що в на-шій силі... Але знаєте, пане полковнику, медицина не-е всемогучою... Я не маю навіть чим міхур випорожнити... Як що не помре в дорозі — ви-живе... (Дльше буде).

Doors Open 8:00 P. M. Dancing Starts 9:00 P. M. Tickets 75¢
Tax including

